

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas

Projektas

prof. Ona Monkevičienė
dr. Elena Motiejūnienė

Refleksyvus pristatymo (10:30-12:00) planas

1. Pristatymas dalyviams rašant ant A4 formato lapų savo refleksijas – 70 min., paskatinant dalyvius raštu reflektuoti tai, kas išgirsta.
2. Darbas grupėmis - 20 min.

Klausimai refleksyviai paskaitai

- Ką jau darau/darome, kas tą rodo?
- Kas girdėta, bet nedaroma/tik pradėta daryti ir kodėl?
- Kas nuskamba naujai, kas svarbu siekiant kokybiškesnio mokinių ugdymo(si) ir geresnių pasiekimų?
- Kur kreipti metodinę veiklą, kad būtų veiksmingiau įgyvendinamos bendrojo ugdymo kaitos kryptys mano mokykloje ir savivaldybėje?

PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO PROGRAMŲ APRAŠAS

- I. Bendrosios nuostatos**
- II. Bendrojo ugdymo kaitos kryptys**
- III. Bendrojo ugdymo programų rengimo ir vykdymo principai**
- IV. Bendrojo ugdymo programų paskirtis**
- V. Bendrojo ugdymo programų tikslai ir uždaviniai**
- VI. Mokinių ugdymosi rezultatai**
- VII. Bendrojo ugdymo programų turinio struktūra**
- VIII. Ugdymo(si) proceso bruožai ir jo dalyvių vaidmenys**
- IX. Ugdymo(si) aplinkos**
- X. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas ir įsivertinimas**
- XI. Bendrojo ugdymo kokybės užtikrinimas**
- XII. Baigiamosios nuostatos**

Aprašo paskirtis

1. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas (toliau – Aprašas) parengtas, siekiant sutelkti švietimo bendruomenę spartesniems bendrojo ugdymo pokyčiams, pasiekti pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų tikslų ir numatomų ugdymo(si) rezultatų dermės, užtikrinančios nuoseklią asmens brandą ir kompetencijų plėtotę, bendrojo ugdymo prieinamumą, perimamumą, tęstinumą, veiksmingumą ir kokybę.

t.y. pasiekimus

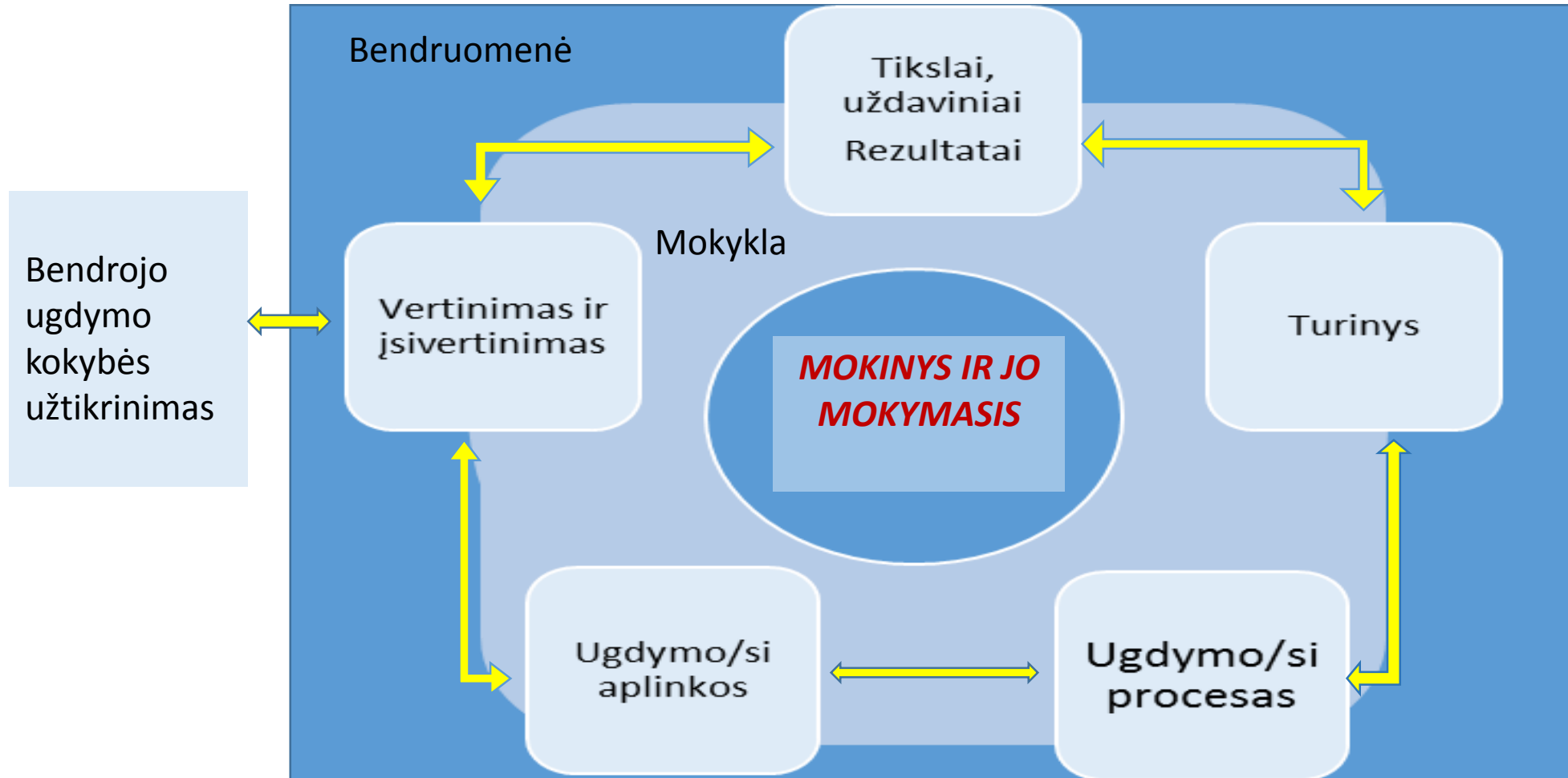
110. Atsižvelgiant į Aprašą, rengiami pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo turinį ir jo įgyvendinimą reglamentuojantys nacionaliniai ir kiti švietimo dokumentai.

Ugdymo programos samprata

2. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos (toliau – Bendrojo ugdymo programos) – tai nustatytiems ugdymo(si) tikslams ir rezultatams pasiekti skirtos nuoseklios ugdomųjų veiklų sekos ir ugdymo(si) proceso dalyvių sąveikos (mokytojo ir mokinio, mokinio ir mokinio, mokinio ir ugdymo(si) aplinkų ir kt.), kuriamos ir per tam tikrą laiką realizuojamos valstybės, savivaldybės, mokyklos lygmenimis...

3. Bendrojo ugdymo centre yra mokinyš ir jo ugdymasis. Bendrojo ugdymo programos užtikrina integralią socialinę, kultūrinę ir kognityvinę žmogaus brandą, aktyvaus pilietiškumo, tautinio ir kultūrinio tapatumo plėtotę, pasirengimą rinktis kelią veiklos pasaulyje. Ugdymasis suprantamas kaip autentiškas, aktyvus patirties ir prasmės konstravimas sąveika ir dialogiškumu grindžiamoje ugdymo(si) aplinkoje.

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų sandara

II. BENDROJO UGDYMO KAITOS KRYPTYS

8. Numatomos šios aktualios bendrojo ugdymo kokybės tobulinimo kryptys:

8.1. pasiekti, kad bendrasis ugdymas būtų grindžiamas mokinio ir mokytojo dialogine sąveika, mokiniams kuriant savo žinojimą, o mokykla taptų visiems mokiniams draugiška mokymosi, bendradarbiavimo ir kūrybos vieta;

8.2. kartu su mokiniais kurti jiems aktualų ir prasmingą, jų poreikių ir talentų įvairovei atvirą, integralų, į realių problemų sprendimą įtraukiantį ugdymo turinį;

8.3. didinant ugdymo(si) veiksmingumą, kurti sąlygas personalizuotam, autentiškam, savivaldžiam mokinių mokymuisi;

8.4. siekiant teorinio ir praktinio mokymosi giluminio ryšio, ugdymą(si) grįsti realių situacijų tyrinėjimu, problemų sprendimu, praktiniu žinių taikymu, informacijos interpretavimu, sąveika su socialine ir kultūrine aplinka;

8.5. atsižvelgiant į vis didėjantį skaitmeninių technologijų vaidmenį asmens gyvenime ir pripažįstant mokinių turimą skaitmeninį raštingumą, mokykloje plėtoti virtualaus mokymosi bei bendradarbiavimo galimybes;

8.6. ugdymo(si) procese prioritetinį dėmesį skirti ugdymąsi palaikančiam, savalaikį grįžtamąjį ryšį ir pagalbą mokantis teikiančiam formuojamajam vertinimui;

8.7. apibendrinant ugdymosi rezultatus derinti skirtingus vertinimo būdus (mokinių pasiekimų patikrinimai, vertinimo aplankai, mokinių pasiekimų aprašai ir kt.). Pripažinti formaliojo, neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų visumą;

8.8. bendrojo ugdymo programų įgyvendinimą grįsti darnaus veikimo kartu, tarpusavio pasitikėjimo ir bendradarbiavimo kultūra žmogaus ir valstybės ateities labui.

III. BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ RENGIMO IR VYKDYMO PRINCIPAI

9. Rengiant ir vykdant bendrojo ugdymo programas, užtikrinamas:

9.1. **kokybiškas ugdymas(is) kiekvienam mokiniui.** Pripažįstama ir gerbiama mokinių poreikių, patirčių, sugebėjimų bei talentų įvairovė. Kiekvienas mokinys skatinamas ir palaikomas, siekiant jo lūkesčius ir galias atitinkančių aukščiausių ugdymosi tikslų ir rezultatų;

9.2. **mokinių gilus mokymasis ir žinojimas įgyjant gyvenimui ir mokymuisi svarbias kompetencijas.** Teorinių ir procedūrinių žinių siejimas su praktiniu išmanymu ir taikymais sudaro prielaidas mokiniams ugdytis vertybes ir požiūrius. Giliai mokantis įgyjamos kompetencijos lemia mokinių pasirinkimus, dialogiškumą, atsakingą, gamtą ir sociokultūrinę aplinką tausojantį elgesį, toleranciją, socialinį jautrumą;

9.3. **pasirinkimas ir lankstumas.** Pripažįstami mokinių individualūs mokymosi pasirinkimai ir jų mokymąsi veikianti visuomenės sociokultūrinė ir ekonominė kaita. Programos yra lengvai pritaikomos didėjančiai mokinių įvairovei, skirtingiems jų poreikiams bei patirtims ir lanksčios, lengvai keičiamos, atsižvelgiant į greitai kintančias ugdymosi aplinkybes;

9.4. **kūrybiškumas ir inovatyvumas.** Skatinamas mokinių atvirumas inovacijoms ir kūrybiškumas, sudarant sąlygas priimti, įgyvendinti ir kurti naujas idėjas mokantis, dalyvaujant mokyklos ir bendruomenės gyvenime;

9.5. **įsipareigojimai ir aktyvumas.** Mokiniai drąsinami atsakingai dalyvauti, išreikšti save, prisiimti lyderio vaidmenį grupės, klasės, mokyklos ir bendruomenės veiklose, pilietinėse iniciatyvose, integruojančiose gyvenimą mokykloje ir už jos ribų;

9.6. **mokinių gerovė ir saugumas.** Siekama mokyklos ir vietos bendruomenės bendrystės. Mokinių patirtys, kuriamos ir išgyvenamos saugioje fizinės, protinės, emocinės ir socialinės gerovės aplinkoje, prisideda prie jų atsparumo neigiamai įtakai ugdymosi.

IV. BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ PASKIRTIS

Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
<p>11.1. Pradinio ugdymo programa sudaro sąlygas bręsti mokiniui kaip asmenybei, plėtojant tvarius santykius su savimi, kitais žmonėmis, socialine ir kultūrine aplinka, įgyti mokėjimo mokytis ir kitų bendrųjų bei dalykinių kompetencijų integralius <u>pradmenis</u> (elementarų bendrąjį raštingumą), kaip prielaidą tolesniam sėkmingam ugdymuisi;</p>	<p>11.2. Pagrindinio ugdymo programa sudaro sąlygas mokiniui išsiugdyti dorinės, socialinės, kultūrinės ir pilietinės, tautinės brandos pamatus, įgyti mokėjimo mokytis ir kitų bendrųjų bei dalykinių kompetencijų integralius <u>pagrindus</u> (bendrąjį raštingumą), išbandyti save įvairiose mokslo, meninės raiškos, sporto, visuomeninės ir profesinės (darbo) veiklos srityse;</p>	<p>11.3. Vidurinio ugdymo programa sudaro sąlygas mokiniui <u>pasiiekti dorinės, socialinės, kultūrinės, pilietinės, tautinės brandos, įgyti plataus konteksto gilias mokymosi visą gyvenimą, verslumo ir kitas bendrąsias bei pasirinktų ugdymosi sričių dalykines kompetencijas, profesinių kompetencijų pradmenis, susipažinti su profesinės karjeros galimybėmis.</u></p>

V. BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

12. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų tikslai:

12.1. pasiekti, kad kiekvienas mokinys taptų atsakinga ir kūrybiška asmenybe, veikliu piliečiu, gebėtų sėkmingai mokytis;

12.2. sudaryti vienodas galimybes visiems mokiniams, kad jie, nepriklausomai nuo socialinės padėties, tautybės, amžiaus, lyties, pasiektų pagal savo sugebėjimus maksimalių ugdymosi rezultatų.

13. Pradinio ugdymo programos uždaviniai yra pasiekti, kad mokiniai:

13.1. taptų pasitikintys, aktyvūs, kūrybingi;

13.2. bendradarbiautų su mokytojais, kitais suaugusiais ir bendraamžiais;

13.3. dalyvautų mokyklos ir vietos bendruomenės gyvenime, įgytų asmeninio, tautinio, kultūrinio, pilietinio tapatumo pradmenis;

13.4. sėkmingai mokytųsi, noriai tyrinėdami artimiausią aplinką ir spręsdami nesudėtingas kasdienio gyvenimo problemas;

13.5. įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų integralius pradmenis (elementarų bendrąjį raštingumą).

14. Pagrindinio ugdymo programos uždaviniai yra pasiekti, kad mokiniai:

14.1. taptų orūs, atsakingi, iniciatyvūs, inovatyvūs, veiklūs, kūrybingi, socialiai jautrūs;

14.2. bendradarbiautų įvairiose grupėse ir komandose;

14.3. dalyvautų mokyklos gyvenime ir savivaldoje, visuomeniniame gyvenime, įgytų asmeninį, tautinį, kultūrinį, pilietinį tapatumą;

14.4. sėkmingai tikslingai mokytųsi, tyrinėdami ir spręsdami realaus gyvenimo problemas, motyvuotai ieškotų asmeninius polinkius ir talentus atitinkančios veiklos, tolesnio mokymosi ir profesinės karjeros krypties;

14.5. įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų integralius pagrindus (bendrąjį raštingumą).

15. Vidurinio ugdymo programos uždaviniai yra pasiekti, kad mokiniai:

15.1. taptų brandūs, savarankiški, atsakingi už save ir kitus, kūrybingi, produktyvūs ir inovatyvūs, veiklūs, atviri įvairovei;

15.2. gebėtų prisiimti lyderio vaidmenį, bendradarbiaudami įvairiose grupėse ir komandose;

15.3. dalyvautų mokyklos, bendruomenės ir visuomenės socialiniame, kultūriniame, ekonominiame gyvenime, įgytų su tolesne gyvenimo karjera susijusio tapatumo pradmenis;

15.4. sėkmingai siektų savo pasirinktų mokymosi ir gyvenimo tikslų, realizuodami asmeninius polinkius ir talentus kintančioje mokymosi ir gyvenimo aplinkoje;

15.5. įgytų plataus konteksto galias verslumo ir kitas bendrąsias bei pasirinktų ugdymosi sričių dalykines kompetencijas, profesinių kompetencijų pradmenis.

VI. MOKINIŲ UGDYMO SI REZULTATAI

18. Bendrojo ugdymo programų integralūs ugdymosi rezultatai santykinai sujungiami į šias kompetencijas:

18.1. asmenines;

18.2. mokėjimo mokytis;

18.3. komunikavimo;

18.4. pažinimo;

18.5. socialines-pilietines;

18.6. kultūrinės;

18.7. iniciatyvumo ir kūrybiškumo.

19. Šios kompetencijos integruoja bendrąsias, plėtojamas visose ugdymo turinio srityse, ir dalykines, įgyjamas, mokantis atskirų dalykų, kompetencijas. Jų turinys išskleidžiamas Bendrosiose programose...

20. Bendrojo ugdymo programų ugdymosi rezultatus – kompetencijas sudarantys komponentai:

	Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
Žinios ir supratimas	<u>pagrindinės bendrosios žinios ir supratimas</u> apie mokymosi ir gyvenimo sričių faktus, reiškinius, procesus, <u>paprastas procedūras</u> bei praktinį jų taikymą;	<u>teorinės žinios ir supratimas</u> apie mokymosi ir gyvenimo sričių faktus, principus, procesus ir <u>bendrasias sampratas, dėsningumus, procedūras</u> bei praktinį jų taikymą;	<u>teorinės ir praktinės plataus konteksto pakankamai gilios pasirinktų mokymosi ir gyvenimo sričių žinios ir konceptualus supratimas</u> apie faktus, principus, procesus, dėsnius, <u>sudėtingas procedūras</u> bei praktinį jų taikymą;

	Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
Gebėjimai	<p><u>bendrieji pažintiniai (loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo) ir bendrieji praktiniai (žinių taikymo, veiklos būdų, priemonių naudojimo ir kt.) gebėjimai; komunikavimo ir bendradarbiavimo, kūrybiškumo ir iniciatyvumo, pilietiškumo, veiklos gebėjimai, reikalingi, atliekant paprastas užduotis ir sprendžiant nesudėtingas kasdienio gyvenimo bei artimiausios aplinkos problemas, apmąstant savo veiklą ir jos rezultatus;</u></p>	<p><u>sudėtingesnio mąstymo gebėjimais grindžiami pažintiniai (loginio, intuityviojo, kūrybinio, kritinio mąstymo) ir sudėtingesnėmis procedūromis grindžiami praktiniai (žinių taikymo, veiklos būdų, priemonių naudojimo) gebėjimai; komunikavimo, bendradarbiavimo, pilietiškumo, kūrybiškumo ir iniciatyvumo, veiklos ir refleksijos gebėjimai, reikalingi iššūkiams įveikti ir realioms problemoms spręsti;</u></p>	<p><u>teorinio mąstymo gebėjimais grindžiami pažintiniai (loginio, intuityviojo, kūrybinio, kritinio, produktyviojo mąstymo) ir sudėtingomis procedūromis bei technologijomis grindžiami praktiniai (sudėtingų žinių sistemų taikymo, veiklos būdų, atsakingo įrangos, priemonių naudojimo) gebėjimai; pilietiškumo; verslumo, lyderystės, komunikavimo, kūrybiško naujovių įgyvendinimo, mokymosi ir veiklos iššūkių įveikimo bei kritinių situacijų valdymo, refleksijos, orientavimosi profesijų pasaulyje gebėjimai;</u></p>

	Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
Nuostatos	<p>bendradarbiaujant su mokytoju, kitais suaugusiais ir vaikais <u>domėtis, tyrinėti, norėti pažinti, kurti, imtis atsakomybės už savo mokymąsi arba kitos veiklos atlikimą, savarankiškai priimti kasdieninius sprendimus ir pozityviai elgtis savo ugdymosi ir gyvenimo aplinkoje, mokytis ir kurti kartu su kitais žmonėmis</u></p>	<p><u>savarankiškai, aktyviai, kūrybiškai, atsakingai mokytis, veikti, priimti sprendimus, pozityviai elgtis atsižvelgiant į socialines ir kultūrinės aplinkybes, konstruktyviai veikti bendradarbiaujant su kitais žmonėmis</u></p>	<p><u>priimti savarankiško mokymosi ir kitokios veiklos iššūkius, imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą, atkakliai ir kūrybiškai ieškoti problemų sprendimo, prisiimti lyderio vaidmenį, savarankiškai ir pozityviai elgtis atsižvelgiant į aplinkybes, konstruktyviai bendradarbiauti ir dirbti komandoje su kitais žmonėmis</u></p>

VII. BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ TURINIO STRUKTŪRA (1)

21. Mokinių asmenybės brandą garantuoja integraliai bendrųjų ir dalykinių kompetencijų plėtotei skirtas bendrojo ugdymo programų turinys – informacijos šaltiniai, dalykų kursai ir kita medžiaga, su kuria mokiniai dirba mokydami.

22. Bendrojo ugdymo programų turinys yra aktualus ir prasmingas mokiniams, atviras jų poreikių ir talentų įvairovei, integralus, įtraukiantis į realių problemų sprendimą, skatinantis savivaldų mokymąsi ir savo žinojimo kūrimą. Jis sudaro mokiniams galimybes tyrinėti, spręsti problemas, apmąstant jas iš skirtingų perspektyvų, ir praktiškai veikti, pritaikant skirtingų sričių žinias bei gebėjimus.

23. Siekiant, kad mokiniai susiformuotų visuminį pasaulio vaizdą ir įgytų gyvenime būtinas kompetencijas, bendrojo ugdymo programų turinys integruojamas, taikant įvairius modelius: asmenybinę ir sociokultūrinę integraciją, visų ar kelių ugdymo sričių / dalykų integraciją (vidinę ir tarpdalykinę), prioritetinių temų (sveikos gyvensenos, saugos, verslumo, karjeros ugdymo ir kt.) integraciją į turinį, integraciją temos, metodo, problemos pagrindu ir kt.

...

26. Kuriamas interaktyvus skaitmeninis bendrojo ugdymo programų turinys, teikiantis naujas, tik virtualioje erdvėje prieinamas mokinių ugdymo(si) galimybes.

VII. BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ TURINIO STRUKTŪRA (2)

Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
<p>28.1. dorinis ugdymas; 28.2. kalbinis ugdymas; 28.3. matematinis ugdymas; 28.4. socialinis ir gamtamokslinis ugdymas; 28.5. meninis ir technologinis ugdymas; 28.6. sveikatos saugojimas ir stiprinimas.</p>	<p>31.1. dorinis ugdymas (etika arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikyba); 31.2. kalbos (lietuvių kalbos ir literatūros; baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių ir kitos gimtosios kalbos; anglų, prancūzų, rusų, vokiečių ir kitos užsienio kalbos); 31.3. matematinis, gamtamokslinis ir technologinis ugdymas (matematika; integruotas gamtos mokslų kursas; biologija, fizika, chemija; technologijos; informacinės technologijos ir kt.); 31.4. socialinis ugdymas (istorija, geografija, ekonomika ir verslumas, kūno kultūra, žmogaus sauga ir kt.); 31.5. meninis ugdymas (dailė, muzika, teatras, šokis, šiuolaikiniai menai ir kt.).</p>	<p>35.1. dorinis ugdymas (...); 35.2. kalbos (...); 35.3. matematika ir gamtamokslinis ugdymas (...); 35.4. socialinis ugdymas (...integruotas istorijos ir geografijos kursas, teisė, filosofija, psichologija ir kt.); 35.5. meninis ugdymas (...grafinis dizainas, fotografija, filmų kūrimas, kompiuterinės muzikos technologijos ir kt.); 35.6. technologinis ugdymas (turizmas ir mityba, statyba ir medžio apdirbimas, tekstilė ir apranga, taikomasis menas, amatai ir dizainas, verslas, vadyba ir mažmeninė prekyba, mechanika, mechaninis remontas, integruotas menų ir technologijų kursas ir kt.).</p>

VII. BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ TURINIO STRUKTŪRA (3)

29. Pradinio ugdymo programos turinyje bendrujų kompetencijų pradmenų ugdymui(si) tenka didesnis svoris nei dalykinių. Kiekviena ugdymo(si) sritis skirta visų bendrujų ir visų ar kelių dalykinių kompetencijų integraliems pradmenims plėtoti.

32. Pagrindinio ugdymo programoje mokomasi atskirų ir (ar) integruotų dalykų, plėtojant bendrujų ir dalykinių kompetencijų integralius pagrindus...

34. Vykdam antrąją pagrindinio ugdymo programos dalį, gali būti išskiriama privalomoji ir pasirenkamoji turinio dalys, sudarant mokiniams galimybes pasirinkti teorinius ar praktinius dalykų modulius, profesijos pradmenų programas, savanorystę, socialinę veiklą bendruomenėje, išbandant save įvairiose mokymosi srityse, susipažįstant su profesijų ir darbo pasauliu.

36. Vidurinio ugdymo programoje mokiniams sudaromos plačios turinio pasirinkimo galimybės, gilinant bendrąsias bei pasirinktų ugdymosi sričių dalykines kompetencijas, įgyjant profesinių kompetencijų pradmenis.

VIII. UGDYMO(SI) PROCESO BRUOŽAI IR JO DALYVIŲ VAIDMENYS (1)

38. Bendrojo ugdymo programose ugdymo(si) procesas grindžiamas mokytojo ir mokinio, mokinio ir mokinio, mokinio ir ugdymo(si) aplinkų ir kt. sąveika, yra atviras besimokančiųjų skirtingam amžiui, žinojimui, turimai patirčiai, jų poreikių, talentų, mokymosi tempo ir stilių įvairovei.

39. Ugdymo(si) procesas yra:

39.1. **įdomus, patrauklus, prasmingas, motyvuojantis**, dinamiškas, inovatyvus, kuriantis pozityvaus bendravimo, iniciatyvų, entuziazmo, dalyvavimo, lyderystės situacijas, kupinas išskirtinių įvykių, projektų, akcijų, pramogų;

39.2. **interaktyvus, grindžiamas dialogo kultūra, skatina mokinius bendradarbiauti**, spręsti problemas, mokytis vienas iš kito, dalytis patirtimi, diskutuoti, veikti realiose ir virtualiose komandose;

39.3. **integralus, sukuriantis bendrą pasaulio vaizdą, požiūrių bei vertybių visumą**. Mokiniai tyrinėja realaus ir virtualaus pasaulio objektus bei reiškinius, sprendžia gyvenimiškas problemas, kuria ir įgyvendina idėjas.

Išnyksta ribos tarp intuityvaus jausminio ir racionalaus pažinimo, mokymosi realiose ir virtualiose aplinkose, tarp atskirų pamokų, ugdymosi klasėje, mokykloje ir už jos ribų, formaliojo ir neformaliojo ugdymosi;

39.4. **personalizuotas, skatinantis autentišką, patirtinį, savivaldų mokinių mokymąsi**. Mokiniai kuria save ir savo žinojimą, remdamiesi jau turima patirtimi, įgydami ir reflektuodami naujas patirtis;

VIII. UGDYMO(SI) PROCESO BRUOŽAI IR JO DALYVIŲ VAIDMENYS (2)

39.5. **kontekstualus, susiejantis mokymąsi ir mokinio saviraiškų dalyvavimą mokyklos, šeimos ir bendruomenės gyvenime.** Mokymosi situacijas, kuriose tiriama, atrandama, mąstoma, kuriama, išgyvenama, kuria patys mokiniai, mokytojai, tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kiti ugdymo(si) procese dalyvaujantys suaugusieji ar bendraamžiai. Mokomasi įvairioje sociokultūrinėje aplinkoje, derinami mokinių, jų šeimų, mokyklos, vietos bendruomenės ir valstybės lūkesčiai;

39.6. **grindžiamas mokinio supratimu ir parama jam.** Mokytojai pažįsta ir supranta mokinius, įžvelgia jų sėkmes, talentus, mokymosi, savijautos bei elgesio problemas, paskatina ir paremia mokinius, teikia jiems būtiną pagalbą, telkia švietimo pagalbos specialistus ir bendruomenę problemoms įveikti.

40. **Mokykloje užtikrinama lanksti laiko vadyba, leidžianti skirtingomis formomis, būdais, skirtingu tempu siekti ugdymo(si) tikslų ir rezultatų.** Gali būti sudaromi mokinių individualūs mokymosi planai, kuriuose, mokytojo padedami, mokiniai numato savo ugdymosi tikslus ir jų siekimo būdus. Mokiniam sudaromos sąlygos dalyvauti ugdymo karjerai programoje, neformaliojo ugdymo programose, socialinėje veikloje, savanorystės iniciatyvose, mokyklos savivaldoje ir kt.

VIII. UGDYMO(SI) PROCESO BRUOŽAI IR JO DALYVIŲ VAIDMENYS (3)

Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
<p>48. Pradinio ugdymo programa <u>užtikrina darnų perėjimą į formalųjį ugdymą ir ugdymosi tęstinumą, atsižvelgiant į mokyklą pradėjusių lankyti vaikų ugdymosi patirčių bei mokymosi tempo įvairovę.</u></p> <p>49. Pradinėje mokykloje <u>užtikrinamas ne tik kokybiškas vaiko ugdymas(is), bet ir globa, personalizuotas vadovavimas vaiko mokymuisi, glaudūs ryšiai su tėvais (globėjais, rūpintojais).</u></p>	<p>54. Pagrindinio ugdymo programa <u>užtikrina ugdymosi tęstinumą ir darnų mokinio perėjimą prie integruotų ar atskirų dalykų mokymosi, formalaus vertinimo, ugdymosi aplinkų kaitos, didesnio savarankiškumo ir atsakomybės už savo mokymąsi.</u></p> <p>55. Ugdymo(si) procese <u>atsižvelgiama į paauglystės amžiaus mokinių psichologinius ypatumus ir jų kaitą, skirtingą brendimo tempą, skirtingus jaunesnio ir vyresnio amžiaus paauglių interesus ir poreikius.</u></p>	<p>58. Vidurinio ugdymo programoje <u>užtikrinamas kryptingas ankstesnio mokymosi tęstinumas, subalansuotas teorinis ir praktinis mokymasis</u> (teorija parengia praktiniam darbui, o praktinio darbo patirtis sustiprina teorinį mokymąsi).</p> <p>59. Ugdymo(si) <u>procesas grindžiamas aukštesnių mąstymo gebėjimų ir problemų sprendimo reikalaujančia projektine tiriamąja ir kūrybine veikla.</u></p>

VIII. UGDYMO(SI) PROCESO BRUOŽAI IR JO DALYVIŲ VAIDMENYS (4)

Šiame Aprašo skyriuje taip pat aptariamas:

- tėvų įtraukimas į mokyklos gyvenimą, bendradarbiavimas su tėvais sprendžiant įvairius vaikų ugdymo klausimus;
- mokyklos bendradarbiavimas su įvairiais partneriais: formaliojo ir neformaliojo ugdymo, švietimo pagalbos paslaugas teikiančiomis įstaigomis, tarpinstitucinėmis komandomis, švietimo konsultantais, kitomis bendrojo ugdymo, profesinėmis ir (ar) aukštosiomis mokyklomis, verslu, nevyriausybinėmis organizacijomis, valstybės įstaigomis ir kt.
- mokytojo profesinis pasirengimas, jo darbas ir bendradarbiavimas su mokiniais, tarpusavyje ir su švietimo pagalbos specialistais, tarpinstitucinėmis komandomis, tėvais (globėjais, rūpintojais).

IX. UGDYMO(SI) APLINKOS (1)

65. Ugdymo(si) aplinką sudaro mokyklos, namų, užmokyklinių ugdymo įstaigų/centrų, gamtinė, socialinė ir kultūrinė bendruomenės aplinka. Mokyklos aplinka skatina veiksmingą ugdymąsi ir turiningą dalyvavimą bendruomenės gyvenime.

66. Mokykloje visi jaučiasi saugiai, patogiai, jaukiai. Santykiai tarp mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų), mokytojų ir administracijos, kitų mokyklos darbuotojų pagarbūs, konstruktyvūs... grindžiami bendradarbiavimu. Mokiniai jaučia paramą, jais pasitikimą, pripažįstami jų poreikiai, lūkesčiai, nuomonės. Pedagogai pozityviai priima kiekvieną mokinį, geba valdyti kritines elgesio situacijas, įveikti iššūkius.

67. Mokinių aktyviam mokymuisi pritaikomos mokyklos ir mokymosi už mokyklos ribų (gyvenamosios vietovės aplinkose, išvykose, gamtoje, muziejuose, bendruomenėje, darbovietėse ir kt.) erdvės. Mokyklose sukuriamos aplinkos mokinių grupių ir individualiam darbui, jų poilsiui, mokytojų bendradarbiavimui, tėvų (globėjų, rūpintojų) dalyvavimui mokyklos gyvenime.

68. Ugdymo(si) aplinkos modernios, aprūpintos mokymuisi reikalingomis priemonėmis ir įranga, kitais mokymosi ištekliais, informacinėmis komunikacinėmis technologijomis, medijomis. Jos yra saugios, sveikos, patogios, lengvai pertvarkomos, įvairiai panaudojamos, realios ir virtualios....

69. Virtualiose ugdymo(si) aplinkose yra laisvai prieinamos skaitmeninės priemonės, nuotolinio mokymosi programos, mokymuisi skirtos interneto svetainės, socialiniai tinklai, bendradarbiavimo aplinkos ir kt.

IX. UGDYMO(SI) APLINKOS (2)

Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
<p>72. Pradinio ugdymo programą įgyvendinančiose mokyklose ar klasėse įrengiamos vaikams <u>pritaikytos mokymosi, buities, žaidimų ir poilsio, judėjimo erdvės</u>, užtikrinama suaugusiojo priežiūra.</p>	<p>74. Pagrindinio ugdymo programoje kartu su socialiniais partneriais mokiniams kuriamos <u>galimybės mokytis už mokyklos ribų, susipažinti su darbo ir profesijų pasauliu.</u></p>	<p>76. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinančioje mokykloje kuriama aplinka <u>palanki mokinių teoriniam ir praktiniam mokymuisi, savarankiškam ir komandiniam darbui, rengimuisi karjerai ir verslumo ugdymui...</u></p> <p>77. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinančios <u>mokyklos bendradarbiauja su aukštosiomis ir profesinėmis mokyklomis</u>, sudarant galimybes mokiniams pasinaudoti jų turimais specialistais ir laboratorine bei gamybine įranga.</p>

X. MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS IR ĮSIVERTINIMAS (1)

78. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas bei įsivertinimas yra neatsiejama ugdymo(si) proceso dalis, padeda siekti pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose numatytų mokinių ugdymosi rezultatų.

79. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo pagrindiniai tikslai:

79.1. palaikyti ir stiprinti mokinio pasitikėjimą savimi ir savo jėgomis, tikėjimą sėkme;

79.2. palaikyti mokymąsi ir mokymosi motyvaciją, gerinti mokymosi proceso kokybę, teikiant savalaikį grįžtamąjį ryšį mokiniams;

79.3. nustatyti mokinių pasiekimų lygį bei pažangą, išsiaiškinti kiekvieno stipriąsias puses, ugdymosi poreikius ir kartu su mokiniu bei jo tėvais priimti sprendimus dėl tolesnio mokymosi žingsnių, mokiniui būtinos pagalbos;

79.4. apibendrinti, susumuoti atskiro mokymosi laikotarpio (baigiant trimestrą / pusmetį, mokslo metus) ar mokymosi pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programą rezultatus.

X. MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS IR ĮSIVERTINIMAS (2)

80. Ugdymo(si) procese ypač svarbus yra mokytojo ir mokinio sąveika grįstas, mokymąsi palaikantis formuojamasis vertinimas. Mokytojas stebi mokinių mokymąsi: sąveiką su mokymosi aplinka, įsitraukimą, pastangas, mokymosi būdus, sėkmes bei sunkumus ir padeda suprasti, kokios mokinio stipriosios /silpnosios pusės, kas jau išmokta, ko dar reikia mokytis, kaip įveikti sunkumus ir kurie mokymosi būdai veiksmingi.

81. Įsivertinimas grindžiamas mokytojo paskatinta mokinio savistaba, padedančia suprasti mokymosi procesą, pažangą ir pasiekimus ir juos reflektuoti.

82. Vertinimo ir įsivertinimo metodai bei procedūros, vertinami ir įsivertinami ugdymosi rezultatai, vertinimo informacijos panaudojimas atitinka pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose keliamus ugdymosi tikslus ir numatytus rezultatus. Pripažįstama, kad mokiniai daug išmoksta savarankiškai (savaiminio mokymosi rezultatai) už mokyklos programos ribų, dalyvaudami neformaliose švietimo programose ir kitoje veikloje.

83. Vertinant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių pasiekimus ir pažangą, remiamasi bendrojo ugdymo dokumentuose apibrėžtais ugdymo(si) rezultatais arba konkrečiam mokiniui pritaikytoje ugdymo programoje numatytais pasiekimais.

84. Bendrosios kompetencijos vertinamos ir įsivertinamos mokinių ir mokytojo sąveikoje, dialoguose, diskusijose, renkant ir kaupiant kokybinius kompetencijų įrodymus (mokinių darbai, įvertinimai, įsivertinimai, komentarai, refleksijos) neformalizuotam vertinimui naudojamuose vertinimo aplankuose (portfolio, e-portfolio).

X. MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS IR ĮSIVERTINIMAS (3)

85. Formalizuotas vertinimas (pasiekimų patikrinimai, egzaminai, nacionaliniai ir tarptautiniai mokinių pasiekimų tyrimai ir patikrinimai, standartizuoti testai) vykdomas, taikant mokiniams iš anksto sutartus kriterijus, ir apima tris kognityvinius dėmenis:

85.1. **žinias ir supratimą** (faktai, informacija, sąvokos, dėsningumai, teiginiai, simboliai, vienetai, pavyzdžiai, reikalingos priemonės), kurie būtini, kad mokiniai sėkmingai įsitrauktų į pažintines veiklas. Vertinant faktines žinias, tikrinama, kaip mokiniai įsimena, atpažįsta, apibrėžia, aprašo, nusako, iliustruoja pavyzdžiais, pasirenka priemones;

85.2. **žinių taikymo gebėjimus**, kurie apima įvairių situacijų supratimą ir žinių panaudojimą problemoms tose situacijose spręsti. Vertinami mokinių gebėjimai palyginti, priešpriešinti, klasifikuoti, modeliuoti, susieti, interpretuoti, rasti sprendimus, paaiškinti, parodant supratimą;

85.3. **samprotavimo gebėjimus**, būtinus, sprendžiant problemas, kuriant paaiškinimus, darant išvadas, priimant sprendimus, perkeliant įgytas žinias į naujas situacijas. Vertinami gebėjimai analizuoti, apibendrinti, interpretuoti, integruoti žinias, numatyti, prognozuoti, sudaryti, sukurti, formuluoti išvadas, apibendrinti informaciją ir pritaikyti naujoms situacijoms, kritiškai vertinti, argumentuoti, reflektuoti...

X. MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS IR ĮSIVERTINIMAS (4)

87. Vertinimo ugdymo procese informacija panaudojama, nustatant mokinių mokymosi poreikius, pritaikant mokymo(si) programas individualiai mokiniui, mokinių grupei ar klasei, aptariant mokymosi pasiekimus ir pažangą su mokiniais ir jų tėvais (globėjais, rūpintojais).

88. Duomenys apie mokinių pasiekimus, surinkti atliekant nacionalinius ir tarptautinius mokinių pasiekimų tyrimus bei standartizuotus testus, panaudojami, informuojant tėvus (globėjus, rūpintojus) ir visuomenę apie bendrojo ugdymo kokybę bei rezultatus, rengiant formaliojo ir neformaliojo ugdymo programas, kuriant mokymo(si) medžiagą, aprūpinant mokyklas priemonėmis, rengiant mokytojus ir tobulinant jų kvalifikaciją.

X. MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS IR ĮSIVERTINIMAS (5)

Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
<p>89. Pradinio ugdymo programoje pirmos klasės <u>mokytojas susipažįsta su priešmokyklinio ugdymo pedagogo parengtomis rekomendacijomis apie vaiko pasiekimus ir individualią pažangą</u> ir užtikrina ugdymosi tęstinumą.</p> <p>90. Pradinio ugdymo procese <u>prioritetas teikiamas formuojamajam mokymąsi palaikančiam vertinimui</u>. Vertinami individualūs pasiekimai bei pažanga, nelyginant mokinio su kitais.</p>	<p>94. Pagrindinio ugdymo programos <u>mokytojai susipažįsta su kiekvieno mokinio Pradinio ugdymo programos baigimo pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašu</u> ir užtikrina ugdymosi tęstinumą.</p> <p>95. Pagrindinio ugdymo(si) procese <u>prioritetas teikiamas neformaliajam mokymąsi palaikančiam vertinimui</u>. Mokiniai <u>mokosi įsivertinti savo mokymosi pasiekimus ir pažangą</u>, mokytojo konsultuojami, <u>kaupia vertinimo aplanką</u>.</p>	<p>100. Vidurinio ugdymo programos <u>mokytojai susipažįsta su kiekvieno mokinio pagrindinio ugdymosi rezultatais</u> ir užtikrina ugdymosi tęstinumą.</p> <p>101. Vidurinio ugdymo procese <u>taikomas mokymąsi palaikantis ir diagnostinis bei kaupiamasis vertinimas kaip mokinių pasiekimų savikontrolės įrankis</u>.</p> <p>102. Siekiama, kad įvertinime, baigiant vidurinio ugdymo programą, <u>vis didesnį svorį įgytų subalansuota mokymosi pasiekimų kaupimo sistema</u>, kad mokinių pasiekimai, įgyti neformalioju ir savaiminio mokymosi būdu, būtų pripažįstami, įvertinami ir fiksuojami mokymosi pasiekimus įteisinančiuose dokumentuose.</p>

X. MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS IR ĮSIVERTINIMAS (6)

Pradinis ugdymas	Pagrindinis ugdymas	Vidurinis ugdymas
<p>91. Pradinio ugdymo programoje mokinių pažangos ir pasiekimų <u>vertinimui naudojami komentarai, vertinimo aplankai (portfolio), kuriuos, mokytojo padedami, mokosi sudaryti patys mokiniai. Mokinių pasiekimai pažymiais nevertinami.</u></p> <p>92. Pradinio ugdymo programos pabaigoje mokytojas parengia <u>Pradinio ugdymo programos baigimo pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašą</u>, kad mokiniui būtų užtikrintas sėkmingas perėjimas prie mokymosi pagal pagrindinio ugdymo programą, atsižvelgiant į individualius jo pasiekimus.</p>	<p>96. <u>Formalizuotas vertinimas taikomas, vertinant žinias ir kognityvinius gebėjimus ugdymo procese</u> (kontroliniai ir kitos diagnostinio vertinimo užduotys), mokymosi pasiekimų patikrinimuose ir panaudojant standartizuotus testus.</p> <p>97. <u>Įvertinimo informacijai užrašyti naudojami pažymiai (10 balų skalėje), komentarai, kaupiamieji taškai.</u> Įvertinimai ugdymo(si) procese mokiniams paaiškinami žodžiu ir (ar) raštu, aptariant tolesnius mokymosi žingsnius.</p> <p>98. Baigdami pagrindinio ugdymo programą, mokiniai dalyvauja <u>pasiekimų patikrinime, kurį sudaro privaloma ir pasirenkamoji dalys.</u></p>	<p>103. Baigdami vidurinio ugdymo programą, mokiniai <u>laiko privalomus ir pasirenkamuosius brandos egzaminus ir (ar) rengia brandos darbą.</u> Pasiekimams vertinti taikomas <u>kriterinis vertinimas.</u> Kiekvienas vertinamų pasiekimų komponentas (pvz., modulio, egzamino dalies, brandos darbo ir kt. įvertinimas) turi atitinkamą procentinę vertę ir <u>galutinis įvertinimas nėra atskirų įvertinimų aritmetinis vidurkis.</u></p>

XI. BENDROJO UGDYMO KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS (1)

105. Bendrojo ugdymo kokybę užtikrina mokyklos viduje nuolatinį grįžtamąjį ryšį teikianti vertinimo sistema ir išorinės (valstybės ir/ar savininko, dalininko) ugdymo kokybės užtikrinimo priemonės.

106. Siekiant bendrojo ugdymo kokybės:

106.1. bendrosiose programose aiškiai apibrėžiami mokinių ugdymo(si) tikslai ir mokymosi pasiekimai;

106.2. nacionaliniuose teisės aktuose nustatomos bendrojo ugdymo programų įgyvendinimo gairės, suderintos su bendrųjų programų reikalavimais ir visomis interesų grupėmis;

106.3. pasiekama dermė tarp keliamų ugdymo tikslų ir jiems įgyvendinti skiriamų lėšų, garantuojant materialiuosius ir žmogiškuosius išteklius kiekvieno mokinio kokybiškam ugdymui;

106.4. veiksmingai derinami mokyklų veiklos vidaus ir išorės vertinimo būdai, konstruktyvaus grįžtamojo ryšio mechanizmai ir procedūros, skiriami ištekliai, skatinantys mokyklas ir mokytojus tobulėti, prisiimant atsakomybę už mokinių ugdymo(si) rezultatus;

106.5. mokinių pasiekimų tyrimų ir vertinimo duomenys panaudojami informuotam ugdymo(si) kokybės gerinimui, mokyklų vadovų ir mokytojų atskaitingumo įtvirtinimui, visuomenės informavimui apie mokyklų darbo kokybę.

XI. BENDROJO UGDYMO KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS (2)

107. Remiantis tarptautinių ir nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų, standartizuotų testų, mokinių ugdymo(si) rezultatų patikrinimų ir kt. duomenų analize, sprendžiama apie bendrojo ugdymo kokybę valstybėje, savivaldybėse, atskirose mokyklose ir (ar) klasėse ir nustatoma, kuriose srityse (ugdymo turinio, proceso, vertinimo, ugdymo(si) aplinkos) ir kokių lygmeniu reikalinga kryptinga pedagoginė intervencija ir finansinė parama ugdymui tobulinti.

108. Siekiant užtikrinti kokybišką ugdymo(si) procesą ir aukštus mokinių pasiekimus, didinamas mokyklų savarankiškumas ir finansiškai remiamos jų konkrečios pastangos kurti ir diegti ugdymo(si) inovacijas, plėtoti virtualių mokymąsi...